

CURS ACADÈMIC: 2004 – 2005
ENSENYAMENT: DRET

ASSIGNATURA: DRET CANÒNIC

PROFESSOR/A: J. MARIA MARTINELL GISPERT-SAÚCH
M. TERESA ARECES PIÑOL

CURS: QUART

CRÈDITS: 4,5

**TIPUS: OPTATIVA/
LLIURE ELECCIÓ**

1. OBJECTIUS

- 1- Donar a conèixer i profunditzar en el Dret matrimonial canònic substantiu i processal.
- 2- Donar a conèixer l'origen i la evolució de la institució matrimonial canònica.
- 3- Estudiar la capacitat de les parts en el moment de la prestació del consentiment matrimonial canònic i en concret analitzar els impediments matrimonials canònics.
- 4- Estudiar y analitzar el consentiment matrimonial canònic i les possibles perturbacions psíquiques que poden derivar en la nul·litat del vincle matrimonial
- 5- Analitzar i estudiar la simulació del consentiment matrimonial, el error en el consentiment matrimonial, la por en la prestació del consentiment i el consentiment condicionat.
- 6- Estudiar i analitzar la importància de la forma jurídica en la celebració del matrimoni i las actuacions formals posteriors al matrimoni.
- 7- Estudiar i analitzar las situacions crítiques i finals del matrimoni: la nul·litat matrimonial, la separació conjugal i la dissolució del vincle matrimonial
- 8- Estudiar i analitzar els processos matrimonials canònics: El procés ordinari de nul·litat del matrimoni, el procés documental de nul·litat, i el procés de dissolució del vinde matrimonial: el procés de dissolució del matrimoni inconsumat.

2. CONTINGUTS

- TEMA 1- El matrimoni canònic
- TEMA 2- La preparació del matrimoni canònic
- TEMA 3- Impediments e incapacitat
- TEMA 4- Impediments matrimonials canònics
- TEMA 5- El consentiment matrimonial
- TEMA 6- El consentiment simulat
- TEMA 7- El error en el consentiment matrimonial
- TEMA 8- La violència y la por.
- TEMA 9- El consentiment condicionat.
- TEMA 10- La forma jurídica
- TEMA 11- La nul·litat del matrimoni i la seva convalidació.
- TEMA 12- La separació conjugal.
- TEMA 13- La dissolució del matrimoni canònic.
- TEMA 14- Els processos matrimonials canònics

3. PROGRAMA

CAPÍTOL I

TEMA 1- EL MATRIMONI CANÒNIC

- I- Noció.
- II- Matrimoni in fieri i matrimoni in facto esse.
- III- Les finalitats del matrimoni.
- IV- Les propietats essencials del matrimoni.
- V- El favor iuris.

TEMA 2. LA PREPARACIÓ DEL MATRIMONI CANÒNIC

- I- Introducció.
- II- La promesa de matrimoni: noció i naturalesa jurídica.
- III- El expedient matrimonial canònic.

CAPÍTOL II - CAPACITAT DE LES PARTS - ELS IMPEDIMENTS

TEMA 3. IMPEDIMENTS I INCAPACITAT

- I- El Ius connubii.
- II- Els impediments matrimonials en general.
 - 1- Noció.
 - 2- Naturalesa jurídica.
 - 3- Classificació.
 - 4- Règim jurídic: establiment, cessació i dispensa.

TEMA 4- IMPEDIMENTS MATRIMONIALS CANÒNICS

- I- Impediments per incapacitat física: fonament.
 - 1- El impediment de edat.
 - 2- El impediment de impotència.
- II- Impediments per incompatibilitat jurídica: Fonament
 - 1- El impediment de vinde o lligam.
 - 2- Impediment de ordre sagrat i de professió religiosa.
 - 3- Impediment de disparitat de cult.
- III- Impediments per raó de delictes: fonament.
 - 1- Impediment de segrest.
 - 2- Impediment de crim.
- IV- Impediments de parentesc: Fonament.
 - 1- Impediment de consanguinitat.
 - 2- Impediments de afinitat i de pública honestat.
 - 3- Impediment de parentesc legal.

CAPÍTOL III - EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL

TEMA 5- EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL.

- I- El consentiment en el matrimoni canònic.
- II- Requisits del consentiment.
- III- La funció del consentiment matrimonial.
- IV- La manifestació del consentiment matrimonial.
- V- Incapacitat psicològica consensual.
- VI- Sistematització de les anomalies consensuals.
- VII- Pressupostos psíquics del consentiment: capacitat psíquica consensual.
- VIII- Pertorbacions psíquiques i criteris legals de valoració:
 - 1- Manca de suficient ús de raó.
 - 2- Defecte greu de discreció de judici.
 - 3- Impossibilitat de assumir les obligacions essencials del matrimoni.
- IX- El alcoholisme i la toxicomania.
- X- La prova de la incapacitat psicològica.

TEMA 6- EL CONSENTIMENT SIMULAT.

- I- Noció.
- II- Classes.
- III- Elements de la simulació.
- IV- La simulació total.
- V- La simulació parcial.
 - 1- Exclusió del Bonum prolis.
 - 2- Exclusió del Bonum fidei.
 - 3- Exclusió del Bonum sacramenti.
 - 4- Exclusió de la propietat, de la unitat.
 - 5- Exclusió del caràcter sacramental.
 - 6- Exclusió del dret a la comunió de vida.
- VI- La prova de la simulació.

TEMA 7- EL ERROR EN EL CONSENTIMENT MATRIMONIAL.

- I- El error com careència del consentiment.
- II- El error en la identitat de la persona.
- III- El error envers de la identitat del negoci matrimonial.
- IV- El error simple en las qualitats de la persona.
- V- El error específic sobre qualitats de la persona volgudes por el contraient.
- VI- El error específic sobre qualitat dolosament causat.
- VII- El error envers les propietats del matrimoni.
- VIII- La prova del error.

TEMA 8- LA VIOLÈNCIA I LA POR.

- I- Diferències entre la violència física i la por.
- II- La por: concepte, classificació.
- III- Requisits de la por per a que sigui causa de nul·litat.
- IV- La por reverencial.
- V- La prova de la por.

TEMA 9- EL CONSENTIMENT CONDICIONAT.

- I- La condició: concepte.
- II- Eficàcia.
- III- Delimitació de figures afins.
- IV- Condicions de passat i present.
- V- Condicions de futur.
- VI- La prova del consentiment condicionat.

CAPÍTOL VI - LA FORMA JURÍDICA

TEMA 10-LA FORMA JURÍDICA

- I- Funcions de la forma.
- II- La forma de emissió y la forma de recepció.
- III- Evolució històrica.
- IV- Significat substancial de la forma.
- V- Forma ordinària.
- VI- Referència a la delegació.
- VII- Referència als testimonis comuns.
- VIII- Problemes de jurisdicció: la delegació, la suplència de la facultat de assistir al matrimoni.
- IX- Forma extraordinària.
- X- El matrimoni celebrat per procurador.
- XI- El matrimoni celebrat en secret.
- XII- La dispensa de la forma canònica: especial referència als matrimonis mixtes.
- XIII- Actuacions formals posteriors al matrimoni.

CAPÍTOL V - SITUACIONS CRÍTIQUES I FINALS

TEMA 11- LA NUL·LITAT DEL MATRIMONI I LA SEVA CONVALIDACIÓ.

- I- La nul·litat del matrimoni.
- II- El matrimoni putatiu.
- III- La convalidació del matrimoni.
- IV- La convalidació simple.
- V- La sanació en la rel.

TEMA 12- LA SEPARACIÓ CONJUGAL.

- I- El deure de cohabitació.
- II- La separació conjugal.
- III- La separació perpetua.
- IV- La separació temporal.
- V- La separació judicial i administrativa.
- VI- La separació de fet, unilateral i convinguda.
- VII- La restauració de la vida conjugal.
- VIII- Competència de la jurisdicció civil en las causes de separació.

TEMA 13- LA DISSOLUCIÓ DEL MATRIMONI CANÒNIC.

- I- El principi de indissolubilitat del matrimoni.
- II- Excepcions al principi de indissolubilitat.
- III- La dissolució por mort.
- IV- La dissolució del matrimoni no consumat.
- V- La dissolució del matrimoni a favor de la fe.
- VI- El privilegi paulino.
- VII- El privilegi petrino

CAPÍTOL VI - PROCESSOS MATRIMONIALS CANÒNICS

TEMA 14- PROCESSOS MATRIMONIALS

- I- Quadre sistemàtic.
- II- El procés ordinari de nul·litat del matrimoni.
 - 1- La jurisdicció eclesiàstica en l'ordre processal.
 - 2- Els òrgans judicials. La organització judicial canònica.
 - 3- La competència.
 - 4- Les parts.
 - 5- Procuradors y abocats.
 - 6- La demanda.
 - 7- Examen de la demanda pel jutge.
 - 8- Citació del demandat.
 - 9- Contestació de la demanda i fixació dels dubtes.
 - 10- Manca de part.
 - 11- La prova: regles generals.
 - 12- Els mitjans de prova.
 - 13- Los tràmits successius fins la sentència.
 - 14- Las causes incidentals.
 - 15- La sentència.
 - 16- La apel·lació.
 - 17- El Recurs de revisió.
 - 18- La querella de nul·litat.
- III- El procés documental de nul·litat.
- IV- El procés de dissolució del vincle matrimonial: El procés de dissolució del matrimoni inconsumat.

4. MATERIALS DE L'ASSIGNATURA

Legislació: Constitució. Acords concordataris i de cooperació entre l'estat espanyol i la Iglesia Catòlica i amb altres confessions religioses. Codi de Dret Canònic. Legislació eclesiàstica de l'Estat.

5. BIBLIOGRAFIA

- LOPEZ-ALARCON, M-NAVARRO-VALLS, R. "Curso de Derecho matrimonial canónico y concordado", ED. Tecnos, Madrid 2001.
- FORNES, J. " Derecho matrimonial canónico, Ed. Tecnos 1997.
- SOUTO PAZ, J.A. "Derecho matrimonial" Ed. Marcial Pons 2002.
- BERNARDEZ CANTON, A. "Curso de Derecho matrimonial" Madrid 1999.
- GONZALEZ DEL VALLE, J.M. "Derecho matrimonial canónico según el Código de 1983" Madrid 1999.
- BERNARDEZ CANTON, A. " Compendio de Derecho matrimonial canónico" Ed. Tecnos, 2002.
- REINA, V- MARTINELL, J.M. Curso de Derecho matrimonial, Madrid 1995.
- VV.AA. Derecho Eclesiástico del Estado Español, Ed. Eunsa Navarra, 1998.

6. AVALUACIÓ

1.- EXAMEN FINAL.- Podran presentar-se tots els alumnes matriculats. Està prevista, si la marxa del curs ho permet una avaluació continuada, amb l'objectiu de que sigui possible superar l'assignatura sense necessitat de fer l'examen final.

2.- PRÀCTIQUES.- Fomen part complementària del sistema d'avaluació i serà necessari tant la seva presentació per escrit com la assistència i participació en la seva discussió a l'aula.

3.- QUALIFICACIONS.- La qualificació final del curs serà: Suspens (0-4'9), Aprobat (5-6'9), Notable (7-8'9), Excel·lent (9-10) i Matricula d'Honor. La no presentació al examen final suposa "No presentat".